

Kritpipor

Piporna är tillverkade av bränd lera men har fått sitt namn på grund av sitt "kritlika" utseende. Tobaksrökning i kritpipor var vanligt under 1600- och 1700-talet. Både kvinnor och män rökte. Rökning ansågs skydda mot sjukdomar, bland annat mot pesten. På apoteken fanns speciella röktrum. När en kritpipa gick sönder eller slammade igen, kastades den och en ny inköptes. Handelskontakter med England och hemvändande soldater från det 30-åriga kriget (1618–1648) brukar anges som orsaker till spridningen av tobaksrökning i Sverige. Kritpipor importerades från början från Holland och England. Den svenska tillverkningen kom igång ordentligt i början av 1700-talet.

Fönsterglas

I kyrkliga och aristokratiska miljöer dök fönster med glas upp under 1100–1200-talet. De spred sig senare till borgarhemmen. I allmogehemmen var eldstaden länge den enda belysningskällan och takfönstret det enda dagsljusinsläppet. Ljushållare och lyktor togs fram när det behövdes för speciella göromål. Under slutet av 1300-talet fanns ett glasbruk vid Vadstena kloster som främst framställde fönsterglas för klostrets räkning. Svensk glastillverkning tog fart först mot slutet av 1500-talet. Fönsterglasen i montern kommer från Dubbelkällaren. Fönster behövdes i källaren för att undvika problem med fukt.

Blyspröjs till fönster

Fönstren under medeltiden och in på 1600-talet hade små glasrutor som var sammanfogade med lister av bly, så kallat spröjsverk. Större fönsterglas började tillverkas under 1700-talet. Det krävde en stadigare infästning i bågen. Detta gjorde att spröjs av trä började användas. Det var ett starkare och stabilare sätt att förankra glaset. Blyspröjsen i montern påträffades i Dubbelkällaren.

Flinta till flintlåsgevär

Flintlåset uppfanns i Frankrike i början av 1600-talet och är en mekanism som användes för att avfyra eldvapen. Tekniken spred sig därefter snabbt utanför Frankrikes gränser. Det fungerar så att en hane med en fastsatt flintsten slungas av en fjäder mot ett eldstål vid avfyrningen. De gnistor som då bildas antänder krutet i fångpannan och skickar in en eldstråle till drivkrutet. I Sverige användes flintlåsvapen huvudsakligen från slutet av 1600-talet och fram till omkring 1840. Under 1800-talet kom flintlåsmekanismen allt mer att ersättas av det så kallade slaglåset som uppfanns omkring år 1815. Bössflintan i montern dateras till 1600–1700-tal och hittades i ett hus som en gång låg mellan Sockenstugan och Dubbelkällaren.

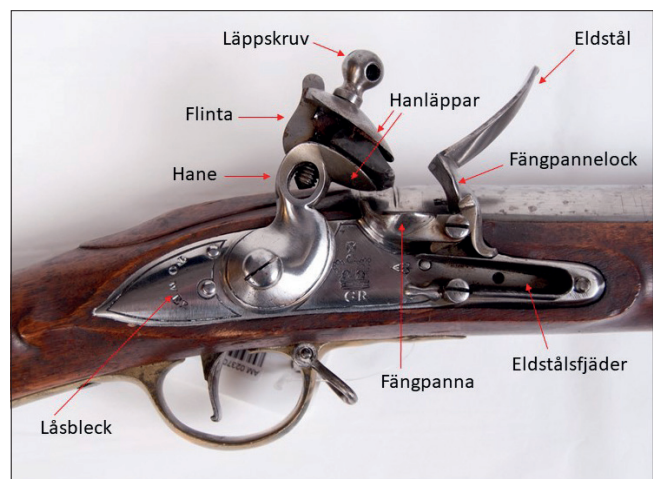

Foto Armémuseum (CC BY). Bearbetning Stiftelsen Kulturmiljövård.

Munk- och nunnetegel

Vedtak, halmtak och torvtak var de vanligaste typerna av tak i medeltida byggnader. Även taktegel började dyka upp under den här perioden. I Ramundeboda tillverkade klosterbröderna både tegelstenar och munk- och nunnetegel som var en sorts taktegel. Tegelp Plattorna i denna teknik var plana med uppvikta kanter och skarven täcktes av en smal panna med vinkelformat tvärsnitt. Den underliggande rundade tegelpannan kallades nunna och den överliggande benämndes munk. Denna typ av takbeläggning fanns i konventsbyggnader och i kloster under medeltiden. Dubbelkällaren i Ramundeboda har sannolikt haft sådant taktegel.

Tegelsten med två fingeravtryck

Tegel började att användas under medeltiden i Skandinavien. Tiggarrordenarna Dominikanerna och Franciskanerna hade en betydelsefull roll vid introduktionen och spridningen av tegel som byggnadsmaterial. Konsten att bygga kyrkor av tegel spreds under 1200-talet. Det är möjligt att Antoniterna i Närke sålde tegel och därmed bidrog till spridningen av detta. Roskilde domkyrka i Danmark är Skandinaviens äldsta kända tegelbyggnad. Dominikanernas Mariakyrka i Sigtuna från 1250-talet är en av Sveriges äldsta tegelbyggnader. På tegelstenen i montern finns två fingeravtryck som har tillkommit vid tillverkningsprocessen. Kanske är det avtryck från en av bröderna i Ramundeboda.

Rödgoods

Keramik som är tillverkad av vanlig lergodslera och har bränts under god syretillförsel kallas rödgods. Detta har fått till följd att keramiken har en röd färg till skillnad mot keramik som är bränd i syrefattigare ugnar, så kallat svartgods. Rödgodset börjar i Sverige ersätta det äldre svartgodset runt år 1200. I montern finns fragment av yngre rödgods som började användas omkring 1350 men det blir vanligt först från 1600-talet och framåt. Det skiljer sig från äldre rödgods genom att det också är glaserat på insidan.

- Kruka i yngre rödgods med olivgrön glasyr (Fnr 5).
- Skål i yngre rödgods med rödbrun och grön glasyr (Fnr 12).
- Ben och bandhäinkel ("handtag") till trefotsgryta i yngre rödgods (Fnr 44). Trefotsgrytor i yngre rödgods användes från 1400-talet till 1700-talet men var framför allt vanliga under 1600-talet. Trefotsgrytor var till för matlagning och de användes stående i eldstaden.
- Vertikalt grepp till ett fat, ornerat med vit piplerdekor (Fnr 28).

Silvermynt, Johan III (foto)

Silvermyntet på fotot är slaget för Johan III år 1573 i Stockholm. Han regerade i Sverige 1568–1592. Det påträffades intill Hus VI och visar att det fanns bebyggelse i Ramundeboda vid den tiden.

Butelj med stämpel

I ett av husen påträffades ett fragment från en flaska med sigill på halsen. Huset kan dateras till 1600–1700-talet. Sigillet visar troligen vid vilket glasbruk flaskan var tillverkad (hittills oidentifierat).

Ben (matrester)

Matavfall i form av djurben. Bland annat en kåke från ko och revben. Benen hittades i Dubbelkällaren.

Medeltida djurben

- Djurben som påträffades i ett stolphål i ett av husen. Benet är daterat till intervallet 1300–1430 e.Kr. och visar att huset är från tiden.
- Underkåke från får eller get som påträffades under det stenlagda golvet i Dubbelkällaren. Benet är daterat till intervallet 1480–1650 e.Kr. och visar att Dubbelkällaren inte är äldre än Antoniternas tid.

Fynd från den arkeologiska undersökningen 1910–1912

Fynd som troligen blev kvarlämnade på platsen av de som genomförde den arkeologiska undersökningen år 1910–1912. De upphittades i Dubbelkällaren. Hackan i järn är ett av arbetarnas verktyg och konservburken representerar troligtvis en lunch på platsen. Konserver började tillverkas i Sverige år 1869.

Länsstyrelsen
Örebro län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden